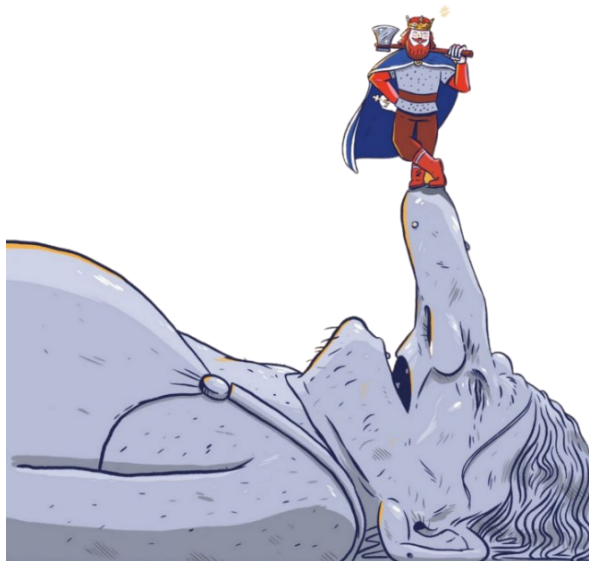

BADATELSKÁ OTÁZKA: Jak se křesťanství ve Skandinávii mísilo s místními vírami?

EVOKAČNÍ OBRÁZEK: Svatý Olaf jako pokořitel trollů na stránkách Stiklestadského národního kulturního centra (<https://stiklestad.no/the-stories-of-the-holy-king/>)

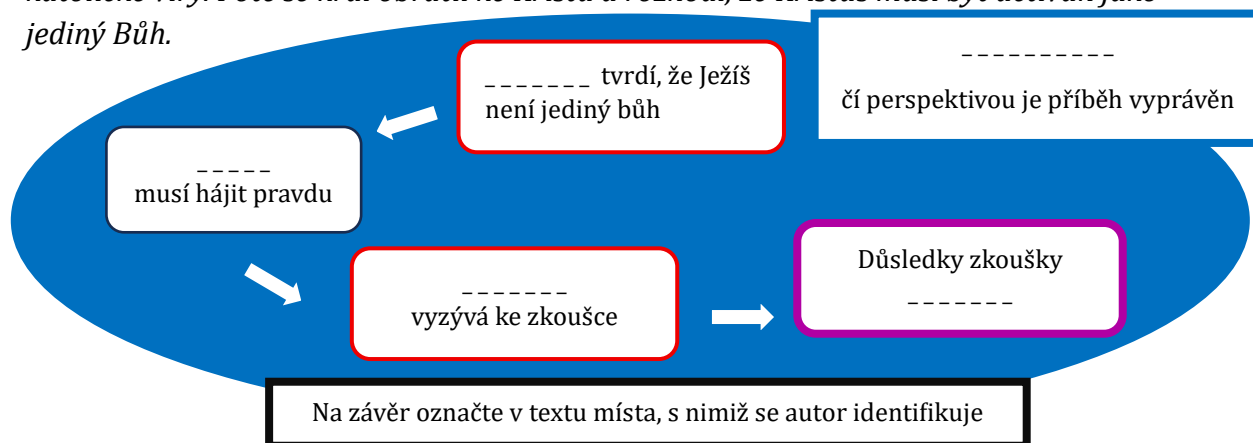
EVOKAČNÍ TEXT: Křesťanské misie ve Skandinávii začaly intenzivně probíhat v 9. století a cílily především na mocenskou elitu. Křest byl mnohdy jen formálním aktem bez výrazného dopadu, a teprve dlouhodobé působení vedlo k niternějšímu přijetí křesťanství. Celý proces christianizace nicméně není ukončený a je neustále proměnlivý. Často vznikaly lokálně specifické náboženské praktiky, mísící původní polyteistickou víru s křesťanstvím. Příkladem může být norský král Olaf Haraldson, nedlouho vládnoucí vikingský nájezdník, později prohlášený svatým. Svatý Olaf byl považován za patrona norského

království a za rozhodujícího podporovatele místní christianizace. Zároveň ale poměrně neproblematicky obdržel některé atributy polyteistických božstev Thóra (přemožitel trollů a mořských nestvůr) a Freye (plodnost a úroda).

ZDROJE

Zdroj 1. Saský kronikář a benediktinský mnich Widukind z Corvey v díle *O činech Sasů* popisuje, jak Dánové přijali křesťanství. Přečtěte si ukázkou a doplňte myšlenkovou mapu níže:

Dánové byli křesťany již odedávna, avšak nadále uctívali modly jako pohané. Jednou ale na jakési hostině vznikla roztržka ohledně uctívání bohů. Dánové prohlašovali, že Ježíš sice je bůh, že však ostatní bohové jsou významnější. Proti tomu se postavil klerik Poppo, jenž nyní žije zbožným životem jako biskup. Dokazoval, že jediným skutečným bohem je Bůh Otec spolu se svým synem naším Pánem Ježíšem Kristem a Duchem svatým, a že modly jsou zlí démoni. Bez váhání hodlal ukázat svou víru veřejně před králem Haraldem, který prý bystře naslouchal, ale pomalu mluvil. Ráno nechal král rozpálit těžká železa a poručil knězi, aby je nesl. Kněz pak ukázal svou nezraněnou ruku, a tak všem prokázal pravost katolické víry. Poté se král obrátil ke Kristu a rozhodl, že Kristus musí být uctíván jako jediný Bůh.

Zdroj 2. Kniha o Záboru Islandu z 12. století, popisuje osidlování Islandu v druhé polovině 9. století. Přiřaďte jednotlivá stanoviska uvedená níže k jednotlivým částem textu.

Helgi byl velmi smíšené víry: věřil v Krista, ale když byl na moři, nebo v nějaké strastiplné situaci, přísahal Thorovi. Když Helgi spatřil Island, šel se poradit s Thorem, jakou část země by si měl zabrat a odpověď jej nasměrovala k severu země. Poté se jej jeho syn Hrólf zeptal, zdali by se vydal i do severního ledového oceánu, kdyby mu to Thor poradil, protože posádka byla toho mínění, že už byl nejvyšší čas moře opustit, když bylo léto téměř u konce. Helgi se nakonec usadil v Eyjafjörðu (pozn. na severu Islandu) v Kristově zátocě a strávil tam zbytek svého života, věřil v Krista, a proto po něm pojmenoval i své sídlo.

Hrólf ironizuje otce: odstup k náboženským praktikám

autorovy názory na Helgiho víru

projev křesťanské víry: úcta projevená bohu

obrácení k místnímu božstvu v nouzi

autorský popis aspektů Helgiho víry

Zdroj 3. Křesťanský autor a islandský předák Snorri Sturluson sepsal kolem roku 1220 dílo o původní staroseverské mytologii. Přečti si ukázkou a přiřaďte k místům v textu jednotlivé popisky.

Ve středu světa se nacházel Řím, který my nazýváme Trójou. Byl tam král, který se jmenoval Menon. Za ženu měl dceru krále Priama, která se jmenovala Trója. Jejich syn se jmenoval Trór, kterého my nazýváme Thórem. Ve věku dvanácti let dosáhl své plné síly a dokázal ze země zvednout deset medvědích kůží najednou. Jednou porazil spoustu berserků, a divokých zvířat a draků. V severní části světa narazil na věstkyni zvanou Sibyla, které ale my říkáme Sif. Jejich vzdáleným potomkem byl Wodden, kterého nazýváme Odinem. Ten měl velkou věšteckou moc a toužil se vydat na sever světa s velkou armádou a obrovským množstvím majetku – a tak, kamkoliv se vydali, je lidé měli spíše za bohy než za lidi.

propojení místní víry s řeckořímskou mytologií

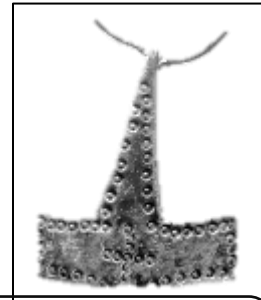
polidštění severských bohů

racionalizace pohanské víry, tj. nejedná se o skutečná božstva

Zdroj 4. Prohlédněte si dva nalezené stříbrné šperky z doby vikingské i s jejich popisky. Co mají společného, v čem se liší, a co tak vypovídají o vztahu staroseverské kultury k tehdy nově přicházející křesťanské víře? Přiřaďte identifikace a popisky:

*stříbrné Thorovo kladivo,
900–1000, Dánsko,
Hedeby*

*stříbrné kladivo ve tvaru
kříže s vlčí hlavou, 950–
1050, Island, Foss*

přívěšek ve tvaru kříže, známý jako Thorovo kladivo, je svou podobou ve skutečnosti bližší křesťanskému kříži než jiným nálezům Thorových kladiv z doby vikingské. Poblíž měla být nalezena také sekera, což může naznačovat, že se jedná o artefakty z hrobu.

Toto Thorovo kladivo bylo ozdobeno ve středu křesťanským křížem, což naznačuje, že víra v Krista nutně neznamenala, že byla víra ve staré bohy ihned zavrhnuta

INFOBOX:

Pohan: slovo převzaté z latinského *paganus* („venkovan“), označující osobu vyznávající „pohanství“, tj. termín sjednocující nekřesťanské, především polyteistické víry (mnohobožství). Pojem většinou nese negativní konotace a reprodukuje křesťanskou nálepkující perspektivu.

Christianizace: slovo označující proces přijetí křesťanské víry, ať už se jedná o jednotlivce, či celé národy.

Biskupství: též diecéze, označuje správní jednotku římskokatolické církve, v jejímž čele je biskup. Biskupství označuje jak jeho úřad, tak sídlo. Hlavní sídlo církve v oblasti se pak nazývá arcidiecéze, v jejímž čele je arcibiskup.

Jak se křesťanství ve Skandinávii mísilo s místními vírami?

...